

Datum	Dnr	Mottagare
2019-08-16	2092-19	Enligt sändlista
Handläggare	Direkt	
Sofia Brockmark	010-6986581	
Utredare, enheten för fiskförvaltning		
sofia.brockmark@havochovatten.se		

Remiss gällande föreskrifter för hantering av signalkräfta

Hantering

Havs- och vattenmyndigheten önskar ta del av era synpunkter avseende det nu aktuella remitterade förslaget till föreskrifter och konsekvensutredning. Remissen gäller ett förslag till ändringar i föreskrifter samt nya bestämmelser avseende hantering av signalkräfta. Förslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 2020.

Havs- och vattenmyndigheten vill särskilt ha synpunkter på hanteringsåtgärderna och hanteringsområdets utsträckning tillräckligt omfattande för att minska risken för spridning av signalkräfta och kräftpest och samtidigt kunna tillåta visst fiske.

Remissvar ska ha inkommit till Havs- och vattenmyndigheten **senast den 20 september 2019**.

Havs- och vattenmyndigheten ser helst att svaret skickas med e-post till havochovatten@havochovatten.se i Wordformat. Ange ärendets diarienummer i e-postmeddelandets ärendemening.

Havs- och vattenmyndigheten publicerar remissvar från myndigheter, företag och organisationer på sin webbsida. Remissvar från privatpersoner publiceras inte. Du hittar mer information om hur HaV behandlar dina personuppgifter i samband med remisshanteringen på <https://www.havochovatten.se/hav/uppdrag--kontakt/vart-uppdrag/om-webbplatsen/om-personuppgifter.html>

Eventuella frågor om förslaget kan ställas till Sofia Brockmark, e-post sofia.brockmark@havochovatten.se, tel. 010-6986581 och Karin Wall, e-post karin.wall@havochovatten.se, tel. 010-6986150.

Denna remiss har beslutats av tillförordnande avdelningschefen Niclas Törnell efter föredragning av utredaren Sofia Brockmark. I den slutliga handläggningen av ärendet har även deltagit avdelningschefen Mats Svensson, enhetscheferna Inger Dahlgren och Mia Olausson, utredaren Martin Rydgren samt verksjuristen Karin Wall.

Niclas Törnell

Sofia Brockmark

Bakgrund och syfte

Signalkräftan omfattas sedan augusti 2016 av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1143/2014 av den 22 oktober 2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter (EU-förordningen). Arten bedöms ha stor spridning enligt EU-förordningen. Arter med stor spridning får hanteras på ett sätt som är lämpligt i förhållande till medlemsländernas omständigheter, såsom genom fiske, förutsatt att det görs i enlighet med ett nationellt hanteringsprogram. Fisket får enligt EU-förordningen ske under förutsättning att signalkräftan inte introduceras eller sprids till nya vatten. Den 1 januari 2019 trädde den nationella förordningen om invasiva främmande arter (2018:1939) ikraft. I denna pekas Havs- och vattenmyndigheten ut som ansvarig myndighet för akvatiska arter.

Havs- och vattenmyndigheten remitterade ett förslag till hanteringsprogram för signalkräfta till en bred krets av intressenter under perioden 12 januari – 12 april 2018. Programmet utformades utifrån vilka behov av åtgärder, inklusive ändringar i nationella regelverk som Havs- och vattenmyndigheten ser som behövliga för att Sverige ska uppfylla de krav som EU-förordningen ställer. Svar och synpunkter kom in från 73 instanser. Havs- och vattenmyndigheten har därutöver haft flera möten med intressegrupper, experter, regionala och berörda nationella myndigheter inför listningen av signalkräfta samt under processen för att ta fram hanteringsprogrammet.

Havs- och vattenmyndigheten gjorde i juli 2018 en hemställan till Miljö- och Energidepartementet om genomförande av nödvändiga förordningsändringar för att hanteringsprogrammet med hanteringsåtgärder ska bli verkningsfullt. Havs- och vattenmyndigheten har sedan ikraftträdandet av den nationella förordningen för invasiva främmande arter möjlighet att fastställa hanteringsprogram samt föreskriva om lämpliga hanteringsåtgärder.

Sedan tidigare finns bestämmelser i nationell lagstiftning i syfte att förhindra negativa effekter av signalkräfta. Bestämmelserna behöver dock justeras och kompletteras innan ett beslut om hanteringsprogrammet tas.

I detta förslag redovisas kompletterande och ändrade regler i myndighetens föreskrifter för hantering av signalkräfta. De föreslagna bestämmelserna har justerats utifrån inkomna synpunkter under tidigare remiss av hanteringsprogrammet för signalkräfta.

EU:s förordning för invasiva främmande arter

Invasiva främmande arter är ett av de största hoten mot biologisk mångfald och relaterade ekosystemtjänster. Riskerna som dessa arter för med sig tilltar på grund av en ökad global handel och pågående klimatförändringar. EU-förordningen som trädde i kraft den 1 januari 2015 syftar till att relevanta åtgärder ska vidtas för att säkerhetsställa ett skydd för vilda djur- och växtarters miljö, bland annat för att uppfylla målen inom konventionen om biologisk mångfald. EU-förordningen fastställer regler för att bland annat stödja målen inom EU:s direktiv, art- och habitatdirektivet, vattendirektivet samt havsmiljödirektivet.

Målen med EU-förordningen är att förebygga, minimera och mildra effekter av invasiva främmande arter på djur och natur, människors hälsa och ekonomi. De grundläggande kriterierna för att en art ska kunna listas som en invasiv främmande art av unionsbetydelse är att den ska vara främmande för hela EU och att det krävs samordnade åtgärder på unionsnivå för att förhindra att den etablerar och sprider sig. Både EU:s medlemsländer och EU-kommissionen (kommissionen) kan föreslå arter till unionslistan. Enligt krav i EU-förordningen krävs det en fullständig riskbedömning för att lista en art.

EU-förordningen är direkt tillämplig som lag i Sverige. Bestämmelserna i EU-förordningen gäller före bestämmelser i svensk lagstiftning om bestämmelserna strider mot varandra.

Signalkräftan omfattas av unionsförteckningen

Signalkräftan (*Pacifastacus leniusculus*) omfattas av den första unionsförteckningen som trädde i kraft den 3 augusti 2016 genom kommissionens genomförandeförordning (2016/1141) om antagande av en förteckning över invasiva främmande arter, antagen i enlighet med EU-förordningen (genomförandeförordningen). Ytterligare fyra kräftarter, bland annat röd sumpkräfta (*Procambarus clarkii*) och marmorkräfta (*Procambarus fallax f. virginialis*) omfattas av unionsförteckningen.

Det huvudsakliga motivet till att kräftarterna listas är att hindra spridningen av kräftpesten (*Aphanomyces astaci*) som orsakar död hos de ursprungliga kräftbestånden i Europa. Signalkräftan är en bärare av kräftpesten. I Sverige är den inhemska flodkräftan idag listad som Akut hotad (CR) i Artdatabankens nationella rödlista 2015, framförallt till följd av kräftpestspridning.

Signalkräftan har enligt definitionen i EU-förordningen stor spridning i landet. Det är inte kostnadseffektivt, relativt nyttan, att utrota arten. Det är däremot möjligt att begränsa introduktion och spridning. EU-förordningen

tillåter att arter som definieras ha stor spridning kan hanteras i förhållande till medlemsstaternas särskilda omständigheter, t.ex. genom fiske, jakt fångst eller någon annan typ av skörd för förbrukning. Detta förutsatt att aktiviteterna utförs inom ramen för ett nationellt hanteringsprogram.

Introduktion och fiske av signalkräfta

Signalkräftan togs in till Sverige som ett resultat av ett riksdagsbeslut 1960 för att i vissa vatten ersätta knappt fiskbara bestånd av den inhemska flodkräftan, som hade minskat till följd av bland annat kräftpest. Tillstånd att sätta ut signalkräfta gavs framförallt under 1980-talet, när tillgången på odlad utsättningskräfta var stor i landet och staten bedömde att signalkräftan utgjorde en fullgod ersättning till flodkräftan.

Arten sattes framförallt ut under 1980-talet i stor skala och finns idag i drygt 4000 vatten med tillstånd, framförallt söder om Dalälven. Signalkräftan finns i ytterligare ett stort antal vattenområden för vilka tillstånd inte har utfärdats, dvs. där illegala utsättningar har gjorts.

Kräftfisket och kräftskivor har utvecklats till en svensk tradition. Signalkräftan är den dominerande kräftarten, framförallt söder om Dalälven, och utgör den huvudsakliga inkomsten för det yrkesverksamma fisket i insjövatten, främst i Vättern och Hjälmaren. Arten och dess förädlingsvärde är även en viktig landsbygdsresurs i det fiske som bedrivs med stöd av enskild fiskerätt.

Slutsatsen i riskanalysen av signalkräfta i Sverige¹ är att risken för nya illegala introduktioner som leder till spridning av signalkräfta och kräftpest är mycket hög. Riskanalysen visar att illegala utsättningar fortsatt äger rum. I och med att signalkräftan har stor spridning finns det ett stort utbud på levande signalkräftor som kan användas till utsättning. Risken varierar i Sverige. Risken för kräftpestutbrott är högst i de delar av landet där det finns både signal- och flodkräftor.

Nationella regler för att förhindra att signalkräfta och kräftpest introduceras och sprids

Eftersom signalkräftan är en kronisk bärare av kräftpest har en mängd nationella restriktioner införts för att förhindra introduktion och spridning av arten och sjukdomen i syfte att bevara flodkräftan och fisket av arten. Det infördes bl.a. år 1994 en rad restriktioner för att förhindra att kräftpest spreds mellan olika vattenområden samt ett förbud mot att sätta ut signalkräfta i nya vatten. Fram till den 3 augusti 2016, då den första EU-

¹ Sahlin U, Edsman L och Bohman P 2017. Riskanalys - hantering av signalkräfta i Sverige. CEC Rapport Nr 04. Centrum för miljö- och klimatforskning, Lunds universitet. ISBN 978-91-984349-1-0

listan trädde i kraft, var det möjligt att sätta ut och flytta signalkräfta mellan s.k. tillståndsgivna vatten. Sedan dess är det förbjudet. Vidare infördes 2005 en möjlighet för länsstyrelserna att bilda skyddsområden för flodkräfta. Länsstyrelsens beslut om skyddsområde ska vara grundat på en länsvis förvaltningsplan för flodkräfta som Havs- och myndigheten har beslutat om.

Det första nationella åtgärdsprogrammet för flodkräfta togs fram av dåvarande Fiskeriverket och Naturvårdsverket 1998. Sedan dess har programmet reviderats och åtgärdsbilagan uppdaterats². Programmet syftar till att ge länsstyrelserna och berörda aktörer vägledning för ett samordnat bevarandearbete av flodkräftan. Information, rådgivning, inrättande av skyddsområden för flodkräfta samt populationsstärkande åtgärder är viktiga åtgärder för att gynna arten. Även den nationellt rådgivande gruppen för insjökräftor är en viktig del i arbetet för utbyte av information och diskussion om bevarandearbetet samt åtgärder för ett hållbart fiske.

År 2003 infördes ett import- och införselförbud av alla sötvattenslevande kräftor, inklusive signalkräfta till landet. Förbudet infördes för att bl.a. förhindra att nya stammar av kräftpest förs in.

Flodkräftan omfattas även av EU:s art- och habitatdirektiv (92/43/EEG) som syftar till att motverka förlust av arter och naturtyper som är av intresse att bevara för att säkra den biologiska mångfalden inom EU. Då flodkräftan omfattas av direktivet har medlemsländerna ett särskilt ansvar att förvalta arten.

Sedan tidigare finns alltså enligt ovan bestämmelser i nationell lagstiftning i syfte att förhindra negativa effekter av signalkräfta. Dessa utgör i sig hanteringsåtgärder som har rapporterats in till EU-kommissionen. Dessa bestämmelser har dock inte bedömts vara tillräckliga för att fortsatt kunna fiska och nyttja signalkräfta och samtidigt minimera riskerna för ytterligare introduktion och spridning av signalkräftan, varför kompletterande åtgärder föreslås. Vid framtagande har de remissynpunkter som lämnats på remissen om hanteringsprogram för signalkräfta beaktats. Medlemsländerna får enligt artikel 23 i EU-förordningen behålla eller anta strängare nationella regler än de EU-reglerade, i syfte att förhindra introduktion, etablering och spridning av invasiva främmande arter.

Sverige har fastställt de sanktioner som tillämpas vid överträdelse av EU-förordningen i 29 kap. 2c § miljöbalken. Sanktionerna trädde i kraft 1 augusti 2018.

² Åtgärdsprogram för flodkräfta (*Astacus astacus*) inklusive åtgärder och rekommendationer för 2017-2022 (bilaga 1). <https://www.havochvatten.se/hav/fiske--fritid/arter/arter-och-naturtyper/flodkrafta.html>

Havs- och vattenmyndigheten har valt att samla bestämmelser som gäller signalkräftan i en separat författning för att förenkla tillämpningen. Vissa bestämmelser som berör fiske av signalkräfta finns dock fortsatt i andra föreskrifter som Havs- och vattenmyndigheten tagit fram. Då finns en hänvisning till dessa.

Havs- och vattenmyndighetens föreslag till nya föreskrifter med motivering

Föreskrifter som berörs

De remitterade förslagen ersätter och kompletterar bestämmelser i Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:37) om fiske i sötvattensområdena och Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2011:13) om utsättning av fisk samt flyttning av fisk i andra fall än mellan fiskodlingar. Havs- och vattenmyndigheten kommer att genomföra ändringar till följd av de nu föreslagna föreskrifterna under 2019.

Bemyndigande

2 kap. 7 och 8 §§ förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen och 39 § 2 förordningen (2018:1939) om invasiva främmande arter

Ikraftträdande

Föreskrifterna avses träda i kraft 1 januari 2020.

1-2 §§ Underrubrik: *Tillämpningsområde*

Föreslagen lydelse

1 § Dessa föreskrifter gäller hanteringsområde och hanteringsåtgärder för signalkräfta och ska tillämpas vid fiske och övrig hantering av denna art.   2 § I Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:37) om fiske i sötvattensområdena finns ytterligare bestämmelser som gäller fiske av signalkräfta.

Motivering

EU-förordningen ställer krav på medlemsstaterna att inom 18 månader från att en art som har konstaterats ha stor spridning har förts upp på unionsförteckningen införa effektiva hanteringsåtgärder för att minska artens påverkan på biologisk mångfald. Enligt artikel 19.2 i EU-förordningen ska hanteringsåtgärderna bestå av åtgärder för *utrotning*, *populationsbegränsning* eller *inneslutning*.

I 2 § finns en hänvisning till att vissa bestämmelser som gäller signalkräftan fortsatt finns i Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:37) om fiske i sötvattensområdena. För tydlighetens skull bör dessa vara kvar där och en upplysningsparagraf har därför lagts in här.

3-4 §§ Underrubrik: *Definitioner*

Föreslagen lydelse

3 § Termer och begrepp som används i dessa föreskrifter har samma betydelse som i förordning (2018:1939) om invasiva främmande arter och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1143/2014 av den 22 oktober 2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter (EU-förordningen).

4 § Därutöver betyder i dessa föreskrifter:

EU-förordningen: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1143/2014 av den 22 oktober 2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter.

Flyttning av signalkräfta: flyttning av signalkräfta från ett vattenområde till ett annat eller till annan del av vattenområdet för odling, utsättning eller sumpning.

Hanteringsområdet: det område, vars utsträckning framgår av *bilaga 1*, där viss hantering av signalkräfta får ske under vissa förutsättningar.

Kokningsanläggning: anläggning där levande kräftor kokas.

Odling av signalkräfta: användande av metoder som syftar till att öka produktionen av signalkräfta utöver miljöns naturliga kapacitet.

Utsättning av signalkräfta: när signalkräfta släpps fri i naturvatten eller i en särskilt anlagd och avloppslös damm.

Motivering

I 3 § hänvisas till att begrepp ska ha samma betydelse som i EU-förordningen och den svenska förordning som genomför denna. I 4 § definieras de termer där Havs- och vattenmyndigheten sett ett behov av detta.

5 § Underrubrik: *Utsättning m.m.*

Föreslagen lydelse

5 § Länsstyrelsen får inte ge tillstånd för odling, utsättning eller flyttning av signalkräfta.

Motivering

5 § innebär ett förtydligande av förbuden i artikel 7.c och g i EU-förordningen.

Förbudet mot odling bedöms omfatta användande av metoder syftande till att öka produktionen av signalkräfta utöver miljöns naturliga kapacitet.

Detta motsvarar vad som avses med uppfödning eller odling av vattenorganismer enligt definitionen av vattenbruk i 6 § Statens Jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2014:4) om djurhälsokrav för djur och produkter från vattenbruk. I Statens jordbruksverks föreskrifter (2014:4)

om djurhälsokrav för djur och produkter från vattenbruk finns bestämmelser som anger när tillstånd för förflyttning av signalkräfta inte får medges, men Havs- och vattenmyndigheten gör bedömningen att det är nödvändigt att helt förbjuda odling, utsättning eller flyttning mellan olika vattenområden.

6 § Underrubrik: *Hanteringsområdet*

Föreslagen lydelse

6 § Hanteringsområdet för signalkräfta framgår av *bilaga 1*.
Trots vad som föreskrivs i artikel 7 i EU-förordningen får signalkräfta hanteras inom hanteringsområdet under de förutsättningar som framgår av dessa föreskrifter.

Motivering

För att kunna hantera signalkräftan på ett proportionellt sätt, i förhållande till risken för negativ påverkan av signalkräfta på återstående flodkräftpopulationer samt på ett sätt som är lämpligt i förhållande till nationellt fiske och hantering av arten, föreslås inrättande av ett hanteringsområde för signalkräfta. Gränserna för det föreslagna hanteringsområdet för signalkräfta framgår av bilaga 1. Inom hanteringsområdet ska signalkräfta fortsatt kunna fiskas och hanteras, dock med vissa inskränkningar jämfört med tidigare. Den geografiska utformningen av föreslaget hanteringsområde för signalkräfta är gjord utifrån resultat i Riskanalys - hantering av signalkräftan³.

7-15 §§ Underrubrik: *Hantering av signalkräfta inom hanteringsområdet*

7-8 §§

Föreslagen lydelse

7 § I 2 kap. 10 och 11 §§ förordningen 1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen finns bestämmelser som förbjuder fiske och all övrig hantering av signalkräfta i områden inom hanteringsområdet som förklarats som kräftpestsmittade eller som skyddsområde för flodkräfta.

8 § I områden inom hanteringsområdet som inte förklarats som kräftpestsmittade eller som skyddsområden för flodkräfta får signalkräfta

1. fiskas i enlighet vad som anges i 9–12 §§,
2. säljas eller på annat sätt överlåtas i enlighet vad som anges i 13 § samt
3. transporteras i enlighet vad som anges i 13–16 §§.

Signalkräfter får endast förvaras inför en omgående transport till kokningsanläggning om inte annat medgivits i ett tillstånd som meddelats enligt 8 § förordning (2018:1939) om invasiva främmande arter.

³ Sahlin U, Edsman L och Bohman P 2017. Riskanalys - hantering av signalkräfta i Sverige. CEC Rapport Nr 04. Centrum för miljö- och klimatforskning, Lunds universitet. ISBN 978-91-984349-1-0

Motivering

Inom hanteringsområdet ska som nämnts ovan signalkräfta fortsatt kunna fiskas och hanteras, dock med vissa inskränkningar jämfört med tidigare. Även inom hanteringsområdet finns det emellertid områden med förekomster av flodkräfta. I de vatten som är utpekade som kräftpestsmittade eller som skyddsområde för flodkräfta ska dock de bestämmelser som gäller för dessa enligt 2 kap. 11 § i förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen gälla.

9-12 §§ Underrubrik: *Fiske*

Föreslagen lydelse

9 § Signalkräfta får endast fångas om den är minst tio centimeter räknat från nosspetsen till stjärtens yttersta spets.

10 § Fiske efter kräftor på allmänt vatten i Vänern, Vättern och Hjälmaren får endast bedrivas efter tillstånd av länsstyrelsen. Tillstånd ska i första hand lämnas den som bedriver fiske med stöd av personlig fiskelicens och får förenas med de villkor som behövs från fiskevårdssynpunkt.

11 § Tillståndsplikten i 10 § omfattar inte fiske i Vättern med högst sex burar från och med den andra fredagen i augusti kl. 17.00 till efterföljande söndag kl. 17.00 samt från och med den tredje fredagen i augusti kl. 17.00 efterföljande söndag kl. 17.00. Vid sådant fiske får under varje dygn fångas och behållas 40 kräftor per fiskare.

12 § Närmare bestämmelser om metoder för fiske av signalkräfta i Vättern finns i 2 kap 28b–28c §§ Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:37) om fiske i sötvattensområdena.

Motivering

I Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:37) om fiske i sötvattensområdena finns bestämmelser om minimimått för fiske av kräfta inom föreskrifternas tillämpningsområde, dvs. i de stora sjöarna (Vänern, Vättern, Mälaren och Hjälmaren samt Storsjön i Jämtland). Enligt 2 kap. 15 § ovan föreskrifter ska signalkräftor under 10 cm, ska sättas tillbaka i de vattenområden som de fiskats upp från. Denna reglering är införd för att minimera illegal spridningen av liten, icke-konsumtionsbar kräfta. Bestämmelser om minimimått gäller redan för de stora sjöarna, men en liknande reglering bedöms behöva införas även för övriga vatten där fiske tillåts i syfte att minimera risken för spridning av signalkräftan.

Det omfattande fisket av signalkräfta i Vättern, har identifierats som en av riskerna för spridning av signalkräftan. Det har av Havs- och vattenmyndigheten bedömts som oproportionerligt att helt förbjuda allmänhetens fiske med tanke på det sociala, kulturella och ekonomiska värde som detta betingar. Däremot har det bedömts att omfattningen i tid av det icke-yrkesmässiga fisket bör minska med tre helger. Detta bedöms bl.a. kunna öka länsstyrelsernas möjligheter till att koncentrera sina tillsynsresurser kring de helger då kräftfiske tillåts. Risken för spridning från yrkesfisket bedöms som låg.

13 § Underrubrik: *Försäljning och annan överlåtelse*

Föreslagen lydelse

13 § Försäljning och annan överlåtelse av okokt signalkräfta inom hanteringsområdet, får ske av den som bedriver kräftfiske med stöd av personlig fiskelicens, eller om kräftfisket bedrivs i näringsverksamhet med stöd av enskild fiskerätt, inklusive arrenden.

Motivering

Försäljning av okokt signalkräfta, även utbudande till försäljning eller annan form av överlåtelse av signalkräfta, oavsett om detta sker mot ersättning eller inte, bedöms endast kunna tillåtas inom hanteringsområdet för signalkräfta (se nedan), förutsatt att

- fisket bedrivs med stöd av personlig fiskelicens, eller
- fisket bedrivs i näringsverksamhet med stöd av enskild fiskerätt, inklusive arrenden.

Idag förbjuds redan försäljning och köp av okokta signalkräfter inom skyddsområden eller områden som förklarats kräftpestsmittade. För att minimera risken för spridning av signalkräfta inte minst genom att tjuvfiskade små kräftor överläts mot eller utan betalning och därefter sätts ut bedömer Havs- och vattenmyndigheten att överlåtelse av okokta kräftor bara bör tillåtas för den som bedriver kräftfiske med stöd av personlig fiskelicens, eller om kräftfisket bedrivs i näringsverksamhet med stöd av enskild fiskerätt, inklusive arrenden. Kontroll och tillsyn behöver dock öka för att säkerställa EU förordningens syfte.

14-15 §§ Underrubrik: *Transport*

Föreslagen lydelse

14 § Inom hanteringsområdet får signalkräfta enbart transporteras till kokningsanläggning eller anläggning för annan destruktion. All annan transport är förbjuden.

Trots vad som anges i första stycket får transporter ske om sådana medgivits i ett tillstånd som meddelats enligt 8 § förordning (2018:1939) om invasiva främmande arter.

15 § Vattenbyte vid transport av levande signalkräfter får endast ske vid godkända anläggningar eller efter samråd med länsstyrelsen.

Motivering

14 § syftar till att begränsa transporter till ett minimum eftersom det alltid finns en risk för spridning vid långa transporter. 15 § är en anpassning för signalkräfta av bestämmelserna i FIFS 2011:13. Det är viktigt att vattenbyte sker kontrollerat för att undvika att kräftpestsporer sprids till andra icke pestdrabbade vatten.

16-17 §§ Underrubrik: Hantering av signalkräfta utanför hanteringsområdet

Föreslagen lydelse

16 § Utanför hanteringsområdet är fiske och övrig hantering av okokt signalkräfta förbjuden. Oavsiktliga bifångster av signalkräfta får inte återutsättas utan ska omedelbart avlivas och omhändertas på sådant sätt att spridning av kräftpest förhindras.

Länsstyrelsen får meddela generella undantag från förbudet i första stycket för fiske och transport av signalkräfta i vissa vattenområden i följande situationer.

1. Fiske sker i vatten där tillstånd tidigare har givits till utsättning och det finns ett fiskbart bestånd av signalkräfta.

2. Det finns vetenskapligt skäl att tillåta fiske.

3. Det finns andra särskilda starkt vägande skäl för att tillåta fiske.

Första och andra stycket gäller inte för utrotningsåtgärder som en länsstyrelse eller i förekommande fall en kommun vidtar med stöd av förordning 2018:1939 om invasiva främmande arter.

17 § I de fall länsstyrelsen beslutar om undantag för fiske utanför hanteringsområdet ska 14–15 §§ gälla för transport av signalkräfta. Länsstyrelsen ska i sitt beslut om undantag ta ställning till om ytterligare särskilda villkor för sådana transporter behövs för att minimera risken för spridning av signalkräfta eller spridning av kräftpest.

Motivering

Utanför hanteringsområdet bedöms det inte vara motiverat att tillåta ett generellt fiske och utgångspunkten är därför att fiske och övrig hantering där är förbjudet. I detta område finns dock några vattenområden där utsättning tidigare har medgivits av staten och där signalkräftan etablerat sig och slagit ut flodkräftan. I flera av dessa vatten finns redan idag fiskbara bestånd och etablerat fiske. Här bedöms det vara rimligt att länsstyrelsen kan meddela generella undantag från hanteringsförbudet. Samma sak gäller om det finns vetenskapliga skäl för att tillåta fiske eller om det annars finns särskilda skäl som länsstyrelsen bedömer som starkt vägande för att tillåta fiske.

17 § möjliggör att signalkräfta som fiskats på ett tillåtet sätt enligt ovan även transporteras.

18 § Underrubrik: Hantering av signalkräfta för att undvika spridning av kräftpest

Föreslagen lydelse

18 § Bestämmelser om desinficering av redskap, förvaring och kvittblivande av kräftor och kräftdelar samt rengöring och kvittblivande av emballage för att undvika att kräftpest sprids finns i 9 § förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen.

Även behållare för transport av okokt signalkräfta samt all övrig utrustning som varit i kontakt med signalkräfta ska desinficeras och vatten hanteras på ett sätt så att spridning av kräftpest och andra smittsamma sjukdomar förhindras.

Motivering

Här hänvisas till de bestämmelser som gäller för att undvika spridning av kräftpest i förordning 1994:1716. Andra stycket syftar till att även behållare som används vid transport och annan utrustning som kommit i kontakt med signalkräfter eller vatten de förvarats i behöver hanteras på ett sätt som minimerar risken för spridning av kräftpestsporer.

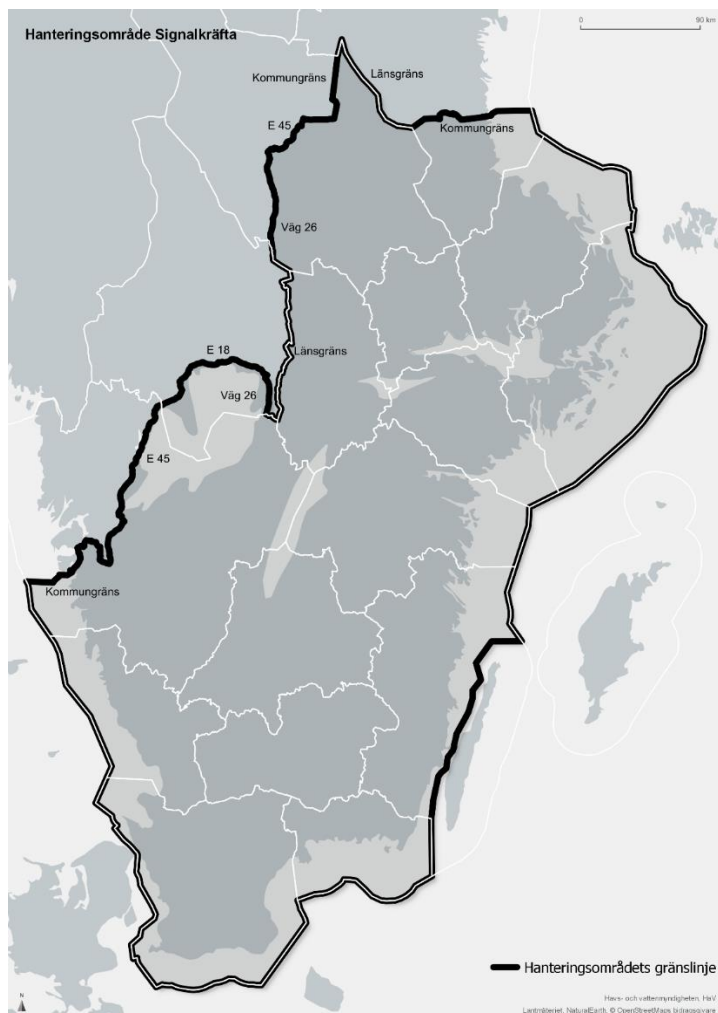
19 § Underrubrik: Övriga åtgärder inom och utom hanteringsområdet

<i>Föreslagen lydelse</i>
19 § Länsstyrelsen ska vidta övriga lämpliga åtgärder för att minska risken för spridning av signalkräftan och förhindra artens negativa påverkan på biologisk mångfald eller relaterade ekosystemtjänster.

Motivering

Hanteringsåtgärder för arter med stor spridning ska vara proportionella i förhållande till miljöpåverkan och lämpliga i förhållande till medlemsstaternas särskilda omständigheter. De ska bestå av dödliga eller icke-dödliga fysiska, kemiska eller biologiska åtgärder för utrotning, populationsbegränsning eller inneslutning av en population av en invasiv främmande art. Havs- och vattenmyndigheten anser att det även om fiske och viss annan hantering tillåts inom hanteringsområdet finns anledning att föreskriva om att länsstyrelserna ska vidta de åtgärder som är lämpliga för att inte förekomsten av signalkräfta eller negativ påverkan av denna på biologisk mångfald och relaterade ekosystemtjänster ska öka vare sig inom hanteringsområdet eller utanför detta. Myndigheten lämnar det dock till länsstyrelsen att besluta om de åtgärder som de bedömer ger bäst nytta i förhållande till lokala förhållanden och ur ett kostnads/nyttoperspektiv. Regelrätta utrotningsinsatser bedöms generellt vara oproportionella relativt den kostnad och skada för övrig biologi sådana skulle medföra. Paragrafen möjliggör dock för genomförande av utrotning i vattenområden där länsstyrelsen bedömer detta som lämpligt.

Bilaga 1. Hanteringsområdet för signalkräfta

Öland och Gotland ligger utanför hanteringsområdet. I övrigt omfattar hanteringsområdet alla områden söder om följande linje, som dras från väst till öst:

1. Gränsen mellan Kungälv och Tjörns kommuner,
2. Gränsen mellan Stenungsunds och Orusts kommuner,
3. Gränsen mellan Stenungsunds och Uddevallas kommuner,
4. Gränsen mellan Stenungsunds och Lilla Edets kommuner,
5. Gränsen mellan Kungälv och Lilla Edets kommuner,
6. En rak linje från gränsen mellan Kungälv, Lilla Edets och Ale kommuner till väg E45,
7. Väg E45 norrut (mot väg E18),
8. Väg E18 österut (mot väg 26),
9. Väg 26 söderut,
10. Gränsen mellan Västra Götalands och Värmlands län,
11. Gränsen mellan Örebro och Värmlands län,
12. Gränsen mellan Dalarnas och Värmlands län till väg 26,
13. Väg 26 norrut (mot väg E 45),
14. Väg E 45 norrut,
15. Gränsen mellan Mora och Rättviks kommuner,
16. Gränsen mellan Rättviks och Orsas kommuner,
17. Gränsen mellan Dalarnas och Jämtlands län,
18. Gränsen mellan Ockelbo och Bollnäs kommuner,
19. Gränsen mellan Ockelbo och Söderhamns kommuner, till och med
20. Gränsen mellan Gävle och Söderhamns kommuner.

Föreskrifterna planeras träda i kraft den 1 januari 2020.

Bilagor:

- 1 Utkast föreskrifter
- 2 Konsekvensutredning
- 3 Sändlista

Bilaga 1. Utkast föreskrifter

Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om hantering av signalkräfta;

HVMFS 2019:XX

Utkom från trycket
den 2019

beslutade den 1 2019.

Havs- och vattenmyndigheten föreskriver följande med stöd av 2 kap. 7 och 8 §§ förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen samt 39 § punkt 2 förordningen (2018:1939) om invasiva främmande arter.

Tillämpningsområde

1 § Dessa föreskrifter gäller hanteringsområde och hanteringsåtgärder för signalkräfta och ska tillämpas vid fiske och övrig hantering av denna art.

2 § I Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:37) om fiske i sötvattensområdena finns ytterligare bestämmelser som gäller fiske av signalkräfta.

Definitioner

3 § Termer och begrepp som används i dessa föreskrifter har samma betydelse som i förordning (2018:1939) om invasiva främmande arter och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1143/2014 av den 22 oktober 2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter (EU-förordningen).

4 § Därutöver betyder i dessa föreskrifter:

EU-förordningen: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1143/2014 av den 22 oktober 2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter.

Flyttning av signalkräfta: flyttning av signalkräfta från ett vattenområde till ett annat eller till annan del av vattenområdet för odling, utsättning eller sumpning.

Hanteringsområdet: det område, vars utsträckning framgår av *bilaga 1*, där viss hantering av signalkräfta får ske under vissa förutsättningar.

Kokningsanläggning: anläggning där levande kräftor kokas.

Odling av signalkräfta: användande av metoder som syftar till att öka produktionen av signalkräfta utöver miljöns naturliga kapacitet.

Utsättning av signalkräfta: när signalkräfta släpps fri i naturvatten eller i en särskilt anlagd och avloppslös damm.

Utsättning m.m.

5 § Länsstyrelsen får inte ge tillstånd för odling, utsättning eller flyttning av signalkräfta.

Hanteringsområdet

6 § Hanteringsområdet för signalkräfta framgår av *bilaga 1*.

Trots vad som föreskrivs i artikel 7 i EU-förordningen får signalkräfta hanteras inom hanteringsområdet under de förutsättningar som framgår av dessa föreskrifter.

Hantering av signalkräfta inom hanteringsområdet

7 § I 2 kap. 10 och 11 §§ förordningen 1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen finns bestämmelser som förbjuder fiske och all övrig hantering av signalkräfta i områden inom hanteringsområdet som förklarats som kräftpestsmittade eller som skyddsområde för flodkräfta.

8 § I områden inom hanteringsområdet som inte förklarats som kräftpestsmittade eller som skyddsområden för flodkräfta får signalkräfta

1. fiskas i enligt vad som anges i 9–12 §§,
2. säljas eller på annat sätt överläts i enligt vad som anges i 13 § samt
3. transporteras enligt vad som anges i 13–16 §§.

Signalkräfter får endast förvaras inför en omgående transport till kokningsanläggning om inte annat medgivits i ett tillstånd som meddelats enligt 8 § förordning (2018:1939) om invasiva främmande arter.

Fiske

9 § Signalkräfta får endast fångas om den är minst tio centimeter räknat från nospetsen till stjärtens yttersta spets.

10 § Fiske efter kräftor på allmänt vatten i Vänern, Vättern och Hjälmaren får endast bedrivas efter tillstånd av länsstyrelsen. Tillstånd ska i första hand lämnas den som bedriver fiske med stöd av personlig fiskelicens och får förenas med de villkor som behövs från fiskevårdssynpunkt.

11 § Tillståndsplikten i 10 § omfattar inte fiske i Vättern med högst sex burar från och med den andra fredagen i augusti kl. 17.00 till efterföljande söndag kl. 17.00 samt från och med den tredje fredagen i augusti kl. 17.00 efterföljande söndag kl. 17.00. Vid sådant fiske får under varje dygn fångas och behållas 40 kräftor per fiskare.

12 § Närmare bestämmelser om metoder för fiske av signalkräfta i Vättern finns i 2 kap 28b–28c §§ Fiskeriverkets föreskrifter (FIS 2004:37) om fiske i sötvattensområdena.

Försäljning och annan överlåtelse

13 § Försäljning och annan överlåtelse av okokt signalkräfta inom hanteringsområdet får ske av den som bedriver kräftfiske med stöd av personlig fiskelicens eller om kräftfisket bedrivs i näringsverksamhet med stöd av enskild fiskerätt, inklusive arrenden.

Transport

14 § Inom hanteringsområdet får signalkräfta enbart transporteras till kokningsanläggning eller anläggning för annan destruktion. All annan transport är förbjuden. Trots vad som anges i första stycket får transporter ske om sådana medgivits i ett tillstånd som meddelats enligt 8 § förordning (2018:1939) om invasiva främmande arter.

15 § Vattenbyte vid transport av levande signalkräfter får endast ske vid godkända anläggningar eller efter samråd med länsstyrelsen.

Hantering av signalkräfta utanför hanteringsområdet

16 § Utanför hanteringsområdet är fiske och övrig hantering av okokt signalkräfta förbjuden. Oavsiktliga bifångster av signalkräfta får inte återutsättas utan ska omedelbart avlivas och omhändertas på sådant sätt att spridning av kräftpest förhindras. Länsstyrelsen får meddela generella undantag från förbudet i första stycket för fiske och transport av signalkräfta i vissa vattenområden i följande situationer.

1. Fiske sker i vatten där tillstånd tidigare har givits till utsättning och det finns ett stabilt bestånd av signalkräfta.
2. Det finns vetenskapligt skäl att tillåta fiske.
3. Det finns andra särskilda starkt vägande skäl för att tillåta fiske.

Första och andra stycket gäller inte för utrotningsåtgärder som en länsstyrelse eller i förekommande fall en kommun vidtar med stöd av förordning 2018:1939 om invasiva främmande arter.

17 § I de fall länsstyrelsen beslutar om undantag för fiske utanför hanteringsområdet ska 14–15 §§ gälla för transport av signalkräfta. Länsstyrelsen ska i sitt beslut om undantag ta ställning till om ytterligare särskilda villkor för sådana transporter behövs för att minimera risken för spridning av signalkräfta eller spridning av kräftpest.

Hantering av signalkräfta för att undvika spridning av kräftpest

18 § Bestämmelser om desinficering av redskap, förvaring och kvittblivande av kräftor och kräftdelar samt rengöring och kvittblivande av emballage för att undvika att kräftpest sprids finns i 9 § förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen.

Även behållare för transport av okott signalkräfta samt all övrig utrustning som varit i kontakt med signalkräfta och vatten ska desinficeras så att spridning av kräftpest och andra smittsamma sjukdomar förhindras.

Övriga åtgärder inom och utom hanteringsområdet

19 § Länsstyrelsen ska vidta övriga lämpliga åtgärder för att minska risken för spridning av signalkräftan och förhindra artens negativa påverkan på biologisk mångfald eller relaterade ekosystemtjänster.

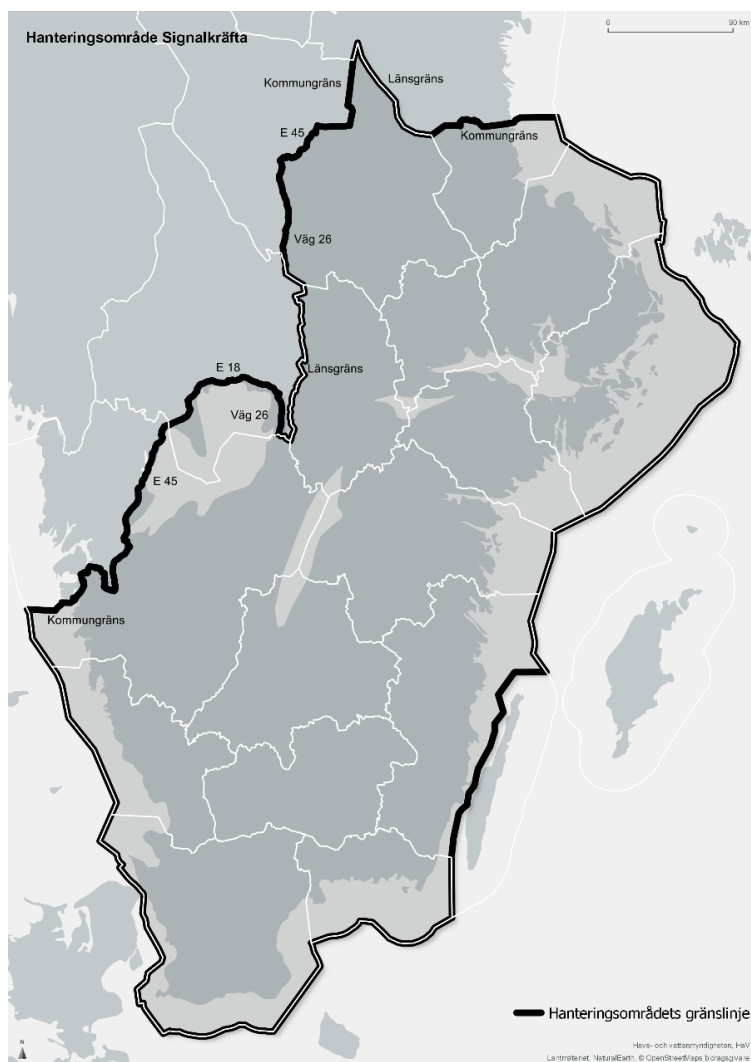
Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 januari 2020.

På Havs- och vattenmyndighetens vägnar

FÖRNAMN EFTERNAMN

Förnamn Efternamn

Bilaga 1 Hanteringsområdet för signalkräfta

Öland och Gotland ligger utanför hanteringsområdet. I övrigt omfattar hanteringsområdet alla områden söder om följande linje, som dras från väst till öst:

21. Gränsen mellan Kungälv och Tjörns kommuner,
22. Gränsen mellan Stenungsunds och Orusts kommuner,
23. Gränsen mellan Stenungsunds och Uddevallas kommuner,
24. Gränsen mellan Stenungsunds och Lilla Edets kommuner,
25. Gränsen mellan Kungälv och Lilla Edets kommuner,
26. En rak linje från gränsen mellan Kungälv, Lilla Edets och Ale kommuner till väg E45,
27. Väg E45 norrut (mot väg E18),
28. Väg E18 österut (mot väg 26),
29. Väg 26 söderut,
30. Gränsen mellan Västra Götalands och Värmlands län,
31. Gränsen mellan Örebro och Värmlands län,
32. Gränsen mellan Dalarnas och Värmlands län till väg 26,
33. Väg 26 norrut (mot väg E 45),
34. Väg E 45 norrut,
35. Gränsen mellan Mora och Rättviks kommuner,
36. Gränsen mellan Rättviks och Orsas kommuner,
37. Gränsen mellan Dalarnas och Jämtlands län,
38. Gränsen mellan Ockelbo och Bollnäs kommuner,
39. Gränsen mellan Ockelbo och Söderhamns kommuner, till och med
40. Gränsen mellan Gävle och Söderhamns kommuner.

Bilaga 2. Konsekvensutredning

Förslaget gäller nya föreskrifter för hantering av signalkräftan.

De remitterade förslagen ersätter och kompletterar bestämmelser i Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:37) om fiske i sötvattensområdena och Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2011:13) om utsättning av fisk samt flyttning av fisk i andra fall än mellan fiskodlingar. Dessa föreskrifter kommer att justeras i enlighet med detta förslag senare under 2019.

A Allmänt

Beskrivning av problemet och vad man vill uppnå

Signalkräfta (*Pacifastacus leniusculus*) omfattas sedan den 3 augusti 2016 av Europaparlamentets och rådets förordning (1143/2014) om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter (EU-förordningen). Arten är listad på unionsförteckningen genom kommissionens genomförandeförordning (2016/1141) om antagande av en förteckning över invasiva främmande arter (genomförandeförordningen). Det huvudsakliga motivet till att signalkräftan och fyra andra kräftarter listats är att hindra spridningen av kräftpesten (*Aphanomyces astaci*) som orsakar hundra procentig dödlighet hos de ursprungliga kräftbestånden i Europa. Signalkräftan bär på kräftpesten, men har låg känslighet för svampsjukdomen. Spridning av kräftpesten i Sverige har orsakat att flodkräftan är Akut hotad (CR) enligt Artdatabankens rödlista (2015).

Signalkräftan togs avsiktligt in till Sverige för drygt 50 år sedan för att i vissa vatten ersätta knappt fiskbara bestånd av den inhemska flodkräftan, som hade minskat till följd av bland annat kräftpest. Arten sattes framförallt ut under 1980-talet i stor skala och finns idag i drygt 4000 vatten med tillstånd söder om Dalälven. Eftersom signalkräfta visade sig kunna bära kräftpest utan att nämnvärt drabbas, bidrog signalkräfta till spridning och etablering av kräftpest. Signalkräftan finns i ytterligare ett stort antal vattenområden för vilka tillstånd inte har utfärdats. Enligt Sahlin med flera (2017)⁴ bedöms risken för nya illegala utsättningar mycket hög.

För arter av unionsbetydelse med stor spridning i en medlemsstat har man i denna möjlighet att ta fram hanteringsåtgärder som kan tillåta viss hantering trots förbuden i art. 7 i EU-förordningen. Enligt EU-förordningen ska hanteringsåtgärderna syfta till att minimera de negativa effekterna på

⁴ Sahlin U, Edsman L och Bohman P 2017. Riskanalys - hantering av signalkräfta i Sverige. CEC Rapport Nr 04. Centrum för miljö- och klimatforskning, Lunds universitet. ISBN 978-91-984349-1-0

biologisk mångfald och relaterade ekosystemtjänster samt i förekommande fall, människors hälsa och ekonomi. Åtgärderna ska bland annat vara proportionella i förhållande till miljöpåverkan och baseras på en kostnadsnyttoanalys. Lämpliga metoder ska väljas så att andra arter i livsmiljön skonas från onödigt lidande, utan att hanteringsåtgärdens effektivitet riskeras samt ska i möjligaste mån även omfatta åtgärder för att återställa ekosystem.

För att uppfylla kraven i EU-förordningens artikel 19.2 är det i huvudsak aktuellt med åtgärder för populationsbegränsning och inneslutning. Utrotning är dock inte alltid kostnadseffektivt i förhållande till nyttan när det gäller arter med stor spridning, vilket signalkräftan har i Sverige. I skäl 3 i genomförandeförordningen anges att medlemsländerna kan hantera arter med stor spridning på ett sätt som är lämpligt i förhållande till landets särskilda omständigheter. Detta kan t.ex. vara genom fiske, jakt, fångst eller någon annan typ av skörd för förbrukning, förutsatt att aktiviteterna utförs inom ramen för ett nationellt hanteringsprogram. Fiske kan ske förutsatt att reglerna om hantering följs i syfte att hindra att signalkräftan introduceras eller sprids till nya vattenområden. Signalkräftan förslås endast här hanteras genom fiske inom det geografiska område som definieras som hanteringsområde för signalkräfta.

Vad HaV vill uppnå

Ett fortsatt fiske och nyttjande av signalkräfta pekades ut som de viktigaste frågorna under EU-förhandlingarna inför listning av signalkräfta som en invasiv främmande art av unionsbetydelse. Signalkräftan har under de senaste decennierna ersatt fisket på den inhemska flodkräftan, främst i sjöar och vattendrag i sydöstra Sverige och inbringar stora kulturella, ekonomiska och rekreativa värden. I dag är signalkräftan etablerad med livskraftiga populationer i ungefär 4500 vattenförekomster i främst landets mellersta och södra delar⁵ – ett resultat av både lagliga och olagliga utsättningar. Det totala antalet flodkräftbeståndet har minskat dramatiskt med 97 procent sedan 1907 och i dag finns flodkräftan kvar i omkring 800 vatten. Kommissionen har bl.a. gett Sverige stöd i vår bedömning att fisket och nyttjandet kan fortsätta med vissa anpassningar. Det är svårt att se andra realistiska möjligheter än yrkesfiske och fiske med stöd av enskild rätt för att begränsa bestånd av signalkräfta. Det är dock mycket viktigt att fisket sker under kontrollerade former, så att risken för spridning av arten och kräftpesten minimeras.

Genom föreslagen hantering av signalkräfta enligt Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter kan fiske efter signalkräfta fortsatt

⁵ Bohman, P. (Redaktör). 2019. Nationella kräftdatabasen. Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Institutionen för akvatiska resurser. <http://www.slu.se/kräftdatabasen> [2019-08-13].

bedrivs, i huvudsak inom det geografiska hanteringsområdet för arten, förutsatt att det sker med vissa restriktioner och att försiktighetsmått iakttas enligt föreskrifterna.

Ett fortsatt fiske och nyttjande av signalkräfta är därför fortsatt möjligt i de regioner där signalkräftan är vanligt förekommande och till stor del redan har ersatt flodkräftan. Förutsättningar för att bevara flodkräftan bedöms vara störst i större sammanhang eller vattenområden i nordvästra Svealand, i Norrland och på Öland och Gotland. En regional riskanalys av hantering av signalkräfta⁶ visar dock att risken för kräftpestutbrott är högst i de delar av landet där det finns både flod- och signalkräftor. Det är därför viktigt att länsstyrelserna verkar för att fortsatt bilda skyddsområden för flodkräfta enligt 10 § förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen.

Sverige har sedan tidigare redan vidtagit många av de hanteringsåtgärder som krävs enligt EU-förordningen för att minimera spridning av kräftpesten och bevara den nationellt Akut hotade (CR) flodkräftan. Sverige har infört förbud att föra in sötvattenskräftor till landet, restriktioner för att undvika spridning av kräftpest, har antagit ett nationellt åtgärdsprogram för bevarande av flodkräfta och infört möjligheter att bilda skyddsområden för flodkräfta. För att leva upp till kraven i EU-förordningen och samtidigt möjliggöra ett fortsatt fiske av signalkräfta behöver dock de nationella bestämmelserna ytterligare skärpas för att minimera hanteringen i samband med fiske.

Havs- och vattenmyndigheten har tidigare remitterat ett förslag på hanteringsprogram för signalkräfta. Programmet sammanfattar de bestämmelser som krävs för att uppnå kraven i EU-förordningen. Ett beslut om programmet tas i samband med beslutet om de nu aktuella föreskrifterna.

Beskrivning av alternativa lösningar för det man vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

EU-förordningen är direkt tillämplig som lag i Sverige. Bestämmelserna i EU-förordningen gäller före bestämmelser i svensk lagstiftning om bestämmelserna strider mot varandra. Hantering av arter med stor spridning ska syfta till populationsbegränsning, inneslutning eller utrotning. Utrotning är dock inte alltid kostnadseffektivt i förhållande till nyttan när det gäller arter med stor spridning, som signalkräftan har i Sverige. I skäl 3 till genomförandeförordningen anges att medlemsländerna kan hantera arter med stor spridning på ett sätt som är lämpligt i

⁶ Sahlin U, Edsman L och Bohman P 2017. Riskanalys - hantering av signalkräfta i Sverige. CEC Rapport Nr 04. Centrum för miljö- och klimatforskning, Lunds universitet. ISBN 978-91-984349-1-0

förhållande till landets särskilda omständigheter. Detta kan t.ex. vara genom fiske, jakt, fångst eller någon annan typ av skörd för förbrukning, förutsatt att aktiviteterna utförs inom ramen för ett nationellt hanteringsprogram. Fiske kan ske förutsatt att reglerna om hantering följs i syfte att hindra att signalkräftan introduceras eller sprids i miljön. Signalkräftan förslås som huvudregel endast kunna fiskas inom det geografiska område som definieras som hanteringsområde för signalkräfta.

Att inte införa hanteringsåtgärder för signalkräftan i Sverige innebär att hantering strider mot EU-förordningen⁷ och att Sverige därmed bryter mot denna. Föreslagna bestämmelser för hantering av signalkräfta och ett hanteringsprogram är en förutsättning för att fiske och användning av arten fortsatt ska kunna bedrivas.

Enligt EU-förordningen ska annars utbredningen av invasiva främmande arter som omfattas av unionsförteckningen begränsas, tidig upptäckt ska främjas och snabb utrotning av invasiva främmande arter ske i områden där de ännu inte förekommer eller har stor spridning.

Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

Signalkräftan är av de ekonomiskt mest betydelsefulla fiskarterna under de senaste åren för det yrkesverksamma sötvattensfisket enligt uppgifter från Statistiska centralbyrån (SCB). Fiskare med personliga fiskelicenser har rapporterat följande mängder till Havs- och vattenmyndigheten för fiske av signalkräfta: 32 fiskare med fiske i Hjälmaren har rapporterat ca 70,9 ton, 2 fiskare med fiske i Mälaren har rapporterat 0,1 ton, 13 fiskare med fiske i Vänern har rapporterat in 30,4 ton, 18 fiskare i Vättern har rapporterat in 112,2 ton och 6 fiskare med fiske i övriga sjöar har rapporterat in 1.8 ton. Det sammanlagda värdet bedöms vara 36,4 miljoner kronor (försäljningspris exklusive moms i första handelsledet) enligt SCB:s uppgifter.

Signalkräftan och dess förädlingsvärde är även en mycket viktig landsbygdsresurs i det fiske som sker med stöd av enskild rätt. Uppskattningsvis är det fler än 100 000 fiskerättsägare med enskilda fiskevatten som idag bedriver fiske på legalt utsatt signalkräfta. Enligt uppgifter från Fiskevattenägareförbundet är fler än 500 landsbygdsföretag aktivt verksamma i kräftnäringen. Vatten upplåts även till rekreativt fiske bland annat genom försäljning av fiskekort, försäljning av fiskekort, arrenden eller fisketurism.

⁷ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1143/2014 av den 22 oktober 2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter

Vättern nyttjas för rekreation- och husbehovsfiske genom allmänhetens fiske som sker under fem helger. Indirekt skapar detta även intäkter för turism och andra näringsidkare.

Även fiskevattenägare till vatten med flodkräfta påverkas av föreslaget.

Regleringen berör därmed såväl fiskevattenägare, yrkesfisket, näringsidkare samt allmänheten.

Uppgifter om vilka kostnadsmässiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

Hanteringsområdets utformning är anpassat geografiskt till de områden i Sverige där det finns tätast förekomster av signalkräfta. Detta för att fisket fortsatt ska kunna bedrivas samtidigt som risken för spridning av signalkräfta och därmed kräftpest minimeras till områden med goda förekomster av flodkräfta. Inom hanteringsområdet för signalkräfta är det fortsatt av stor vikt att bevara de återstående bestånden av den akut hotade flodkräftan. Detta kan fortsatt göras genom länsstyrelsernas möjlighet att bilda skyddsområden för flodkräfta. Även genom informationsinsatser och ett fortsatt arbete med det nationella åtgärdsprogrammet för flodkräfta.

Förslaget att endast den som har personlig fiskelicens och den som bedriver fiske i näringsverksamhet med stöd av enskild fiskerätt får sälja okokta signalkräfter inom ett hanteringsområde är nytt i förhållande till nuvarande bestämmelser. Den som idag har en betydande inkomst från försäljning av okokt signalkräfta har kommer dock fortsatt ha möjlighet att sälja arten inom hanteringsområdet inom ramen för en näringsverksamhet. Den som bedriver näringsverksamhet måste registrera sig för moms i förväg hos skattemyndigheten. Att bedriva fiske i näringsverksamhet medför en bokföringsskyldighet. Bedömning om fisket bedrivs i näringsverksamhet eller som hobbyverksamhet är således ett ställningstagande som den enskilde redan idag måste göra med hänsyn till skattelagstiftning och bokföringslagen.

Ju fler okokta signalkräfter som hanteras desto högre är risken för spridning av arten. Genom begränsningen att fisket måste bedrivas i näringsverksamhet blir kretsen betydligt mindre samtidigt som dessa personer bedöms ha större behov av inkomster från försäljning än de som idag säljer i begränsad omfattning.

Havs- och vattenmyndigheten har register över personer med personlig fiskelicens och kan rikta information och tillsynsinsatser till dessa. När det gäller enskild fiskerätt finns personerna i lantmäteriets förteckning. Om det finns ett fiskevårdsområde ska det finnas en medlemsförteckning och en styrelse. Länsstyrelsen för register över fiskevårdsområden med

kontaktuppgifter till styrelsen. Det finns dock ett väldigt stort antal fiskerättsägare i de vattenområden där signalkräftan är etablerad. Det kan vara svårt och kostsamt även för ett fiskevårdsområde att ha uppdaterade medlemsregister. Det kan även vara svårt att fastställa vem som har enskild fiskerätt i ett visst vattenområde.

Havs- och vattenmyndigheten bedömer att kostnaderna för kontroll och fisketillsyn kommer att öka för att uppfylla kraven i EU-regleringen.

Havs- och vattenmyndigheten har bedömt den föreslagna regleringen som den mest kostnads-nyttoeffektiva relativt risk för negativ påverkan på den inhemska akut hotade flodkräftan. Att inte tillåta fiske hade haft stora negativa ekonomiska konsekvenser såväl som negativa sociala konsekvenser. Att tillåta fiske utan de begränsningar som nu föreslås hade riskerat att ytterligare påverka existerande bestånd av flodkräfta negativt. Ett nationellt åtgärdsprogram för flodkräfta har funnits sedan 1998. Under genomförandeperioden 2008-2014 uppgick kostnaderna för åtgärder till drygt ca 11,5 miljoner kronor⁸. Åtgärder för att gynna flodkräftan bekostas även av statliga medel inom ramen för fiskevård och kalkning⁹. Åtgärder för flodkräftan utförs även ideellt av fiskevårdsområdesföreningar och andra upplåtelse. Flodkräftan har ett starkt kulturellt värde även ett högt ekonomiskt kommersiellt värde.

Uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

Havs- och vattenmyndigheten har bemyndigande att meddela föreskrifter enligt 2 kap. 7 och 8 §§ förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen och 39 § 2 förordningen (2018:1939) om invasiva främmande arter.

Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Regleringen överensstämmer med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1143/2014 av den 22 oktober 2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter artikel 7 om restriktioner, artikel 19 om hanteringsåtgärder för arter med stor spridning samt artikel 23 om möjlighet att vidta strängare nationella regler.

⁸ Edsman, L (2015). Utvärdering av åtgärdsprogram flodkräfta 2008-2014. Aqua reports 2016:19. Institutionen för akvatiska resurser, Sveriges lantbruksuniversitet. Drottningholm Lysekil Öregrund. 25 s

⁹ Havs- och vattenmyndighetens rapportering om användningen av anslag 1.11 Åtgärder för havs- och vattenmiljön under 2018 www.havochvatten.se/hav/uppdrag--kontakt/publikationer/publikationer/2019-03-29-anvandning-av-anslag-111-under-2018.html

Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Havs- och vattenmyndigheten bedömer att fisket av signalkräfta under kräftsäsongen 2019 kan bedrivas enligt gällande regler. De föreslagna föreskrifterna bör träda i kraft 1 januari 2020 så att de kan tillämpas under nästa års kräftfiske.

Myndigheten bedömer att det kommer att krävas stora informationsinsatser utöver vad som redan har genomförts i och med att regleringen som bl.a. riktar sig till en stor allmänhet.

B Kommuner och landsting

Markera med x

☐ Regleringen bedöms inte få effekter för kommuner eller landsting. Konsekvensutredningen innehåller därför inte någon beskrivning av punkten i avsnitt B.

☒ Regleringen bedöms få effekter för kommuner eller landsting. Konsekvensutredningen innehåller därför en beskrivning av punkten i avsnitt B.

Beskrivning av effekter för kommuner eller landsting

Förslaget får begränsade konsekvenser för de kommuner som äger fiskerätten i vatten med signalkräfta. Framför allt kan turismen komma att minska i kommuner runt Vättern i och med att allmänhetens fiske begränsas. Det är dock svårt att bedöma om turismen totalt sett kommer att minska eller istället kommer att koncentreras under en kortare period.

C Företag

Markera med x

☐ Regleringen bedöms inte få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Konsekvensutredningen innehåller därför inte någon beskrivning av punkterna i avsnitt C.

☒ Regleringen bedöms få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Konsekvensutredningen innehåller därför en beskrivning av punkterna i avsnitt C.

Beskrivning av antalet företag som berörs, vilka branscher företagen är verksamma i samt storleken på företagen

Under 2018 rapporterade totalt 68 personer med fiskelicens (yrkesfiskare) fångst av signalkräfta. Av dessa är 62 personer verksamma i Vättern, Mälaren, Hjälmaren och Vänern medan 6 fiskar i andra sjöar. Totalfångsten var 212 ton till ett värde av 36,4 miljoner kronor. Samtliga av dessa fiskar inom det föreslagna hanteringsområdet.

Fiskevattenägareförbundet bedömer att ca 500 landsbygdsföretag är verksamma i kräftnäringen dels genom fisketurism och dels genom försäljning av kräftor. Normalt utgör dock hantering av signalkräfta en del av flera andra verksamhetsdelar inom företagen som även kan omfatta skogs- och jordbruk. Havs- och myndigheten har ingen egen statistik över antalet företag som är verksamma utöver de med fiskelicens. Någon samlad statistik vilka inkomster kräfthanteringen medför finns inte. Företagen som bedöms påverkas av regleringen är i allt väsentligt mikroföretag dvs företag med högst 9 anställda.

Beskrivning av vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader.

Regleringen bedöms inte påverka företagens tidsåtgång eller administrativa kostnader utöver förvaring och transport av signalkräfta innan försäljning. Nuvarande bestämmelser kring transporter och hantering kräver redan idag att signalkräftor hanteras på ett sätt som minimerar spridning av kräftpest, varför kostnaderna inte bör öka.

Beskrivning av vilka andra kostnader den föreslagna regleringen medför för företagen och vilka förändringar i verksamheten som företagen kan behöva vidta till följd av den föreslagna regleringen

Fiske och försäljning av okokt signalkräfta kommer som huvudregel inte längre att kunna bedrivas utanför föreslaget hanteringsområde. Detta kan innebära minskade intäkter för företag/näringsidkare som idag bedriver kräftfiske. Kokta signalkräftor får dock fortsatt hanteras i hela Sverige. Försäljning av okokt signalkräfta i detta område i fiskaffärer eller liknande bör kunna ersättas med försäljning av kokta kräftor.

Beskrivning av i vilken utsträckning regleringen kan komma att påverka konkurrensförhållandena för företagen

Eftersom bestämmelserna om försäljning av kokt signalkräfta föreslås vara tillämpliga för samtliga företag bedöms bestämmelserna endast i begränsad utsträckning påverka konkurrensförhållandena mellan företagen. En minskning av antalet dagar för allmänhetens fiske på allmänt vatten i Vättern bedöms vara en konkurrensfördel för de företag som tillhandahåller kräftfiske på enskilt vatten i Vättern och omkringliggande sjöar och för de fem företag som med särskilt tillstånd får bedriva fiska med burar efter signalkräfta på allmänt vatten i Vättern i

fisketurismverksamhet. Antalet företag med sådant tillstånd kan utökas om beståndssituationen för signalkräfta så medger.

Havs- och vattenmyndigheten bedömer att kräftfisket inom och utanför förslaget hanteringsområde för signalkräfta idag inte konkurrerar eftersom försäljningen sker relativt lokalt samt att förekomsterna idag av signalkräfta är avsevärt högre inom det föreslagna området.

Beskrivning av hur regleringen i andra avseenden kan komma att påverka företagen

Regleringen bedöms inte påverka företagen utöver beskrivningen ovan.

Beskrivning av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning

Myndigheten har haft omfattande samråd berörda organisationer inför framtagande av remissen och bland annat beaktat möjligheten till särskild hänsyn till små företag vid utformning av det förslag som nu remitteras.

D Samråd

Beskrivning av ett eventuellt tidigt samråd

När handlingsplaner upprättas enligt artikel 13 i EU-förordning 1143/2014¹⁰ och hanteringsåtgärder fastställs enligt artikel 19 ska medlemsländer på ett tidigt stadium ge allmänheten faktiska möjligheter att delta i förberedande, ändringar eller översyn (artikel 26).

Havs- och vattenmyndigheten har haft flera möten med intressegrupper, experter, regionala och berörda nationella myndigheter inför listningen av signalkräfta samt under processen för att ta fram hanteringsprogrammet. Myndigheten har dessutom haft enskilda samråd med olika intressegrupper. Länsstyrelserna har under processen informerats och getts möjlighet att komma in med synpunkter.

Havs- och vattenmyndigheten har löpande informerat på sin hemsida om förslaget att lista signalkräftan samt publicerade frågor och svar om hanteringen av signalkräfta efter att genomförandeförordningen började gälla den 3 augusti 2016. Myndigheten har även löpande besvarat frågor från allmänhet och media.

Havs- och vattenmyndighetens förslag till hanteringsprogram remitterades under perioden 12 januari – 20 april 2018. Svar har inkommit från 73 instanser, bland annat från berörda nationella myndigheter, samtliga länsstyrelser, medlemsorganisationer samt fiskets och fiskevattenägarnas

¹⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1143/2014 av den 22 oktober 2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter

organisationer. De mer omfattande synpunkterna som uppmärksammats av flera remissinstanser eller remissyttranden som av andra orsaker ansetts viktiga att följa upp har sammanställts. Förslaget till föreskrifter har justerats utifrån inkomna synpunkter på föreslagna hanteringsåtgärder.

Bilaga 3. Sändlista

- Fiskbranschens Riksförbund
- Fylkesmannen i Hedmark, Norge
- Jordbruksverket
- Jordägarförbundet
- Kustbevakningen
- Lantbrukarnas riksförbund
- Länsstyrelserna
- Mattilsynet, Norge
- Miljödirektoratet, Norge
- Naturvårdsverket
- Naturskyddsföreningen
- Regelrådet
- Skogsstyrelsen
- Sportfiskarna
- Sveriges Fiskevattenägareförbund
- Sveriges Insjöfiskarens riksförbund
- Världsnaturfonden
- Vätternvårdsförbundet